

บทที่ 5

สรุป

วรรณกรรมเรื่อง กาละเกด นกกระจอก ท้าวคำสอนเลือกคู่ และ อินทนิญาณสอนลูก ได้แสดงให้เห็นค่านิยมที่ปรากฏในวรรณกรรมเหล่านี้ไว้ 2 ประเภท คือ

1. ค่านิยมที่แสดงออกถึงความมั่งคั่งทางภาษาร้อยกรองที่ประกอบเป็นวรรณกรรม เช่น ค่านิยมในด้านรูปแบบฉันทลักษณ์ นิยมใช้กลอนอนาถอักษรสังวาส และ การส่งสัมผัสที่นิยมว่าไพเราะที่สุด คือ การส่งสัมผัสแบบ เทลาวะ ส่วนการเลือกสรรถ้อยคำมาเปรียบเทียบอุปมาอุปไมยนั้น มีแบบฉบับที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง คือ นิยมใช้การเปรียบเทียบในลักษณะของมหรยา ซึ่งมีอยู่ 3 ชนิด ได้แก่

ก. มหรยาภาษิต นิยมใช้ในการกล่าวอบรมสั่งสอนให้คติเตือนใจแก่ผู้ฟัง โดยหยิบยกเอาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวันมาเปรียบเทียบ

ข. มหรยาข่อย นิยมใช้ในการโต้ตอบเกี่ยวพาราสีของหนุ่มสาว ซึ่งจะไม่กล่าวตรง ๆ จะอ้างเป็นส่วนวนโวหารที่ต้องตีความหมายจึงจะเข้าใจว่าหมายถึงอะไร

ค. มหรยาโคงโคย นิยมใช้ในบทสนทนาทั่ว ๆ ไป เพราะเป็นคำเปรียบเทียบให้แง่คิดมากกว่าจะสอนใจ มีลักษณะคล้ายคำพังเพยในภาคกลาง

แนวโน้มในการนำธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมมาเปรียบเทียบกับอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดของตัวละครนั้น เป็นไปตามแบบอัตโนมัติมากกว่าจินตนิยม คือเป็นการมองสิ่งที่นำมาเปรียบเทียบอย่างใดครวญหาความจริง แล้วนำมาเป็นคติชีวิตมากกว่ามองอย่างสร้างจินตนาการแบบเพ้อฝัน ลักษณะการสร้างโครงเรื่องมีทั้งวรรณกรรมที่เป็น Internal Fiction เช่น กาละเกด นกกระจอก และวรรณกรรมที่เป็น External Fiction เช่น อินทนิญาณสอนลูก และ ท้าวคำสอนเลือกคู่

2. ค่านิยมที่แสดงออกถึงวัฒนธรรมในด้านความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน เช่น ความเชื่อ ค่านิยมและคติธรรมต่าง ๆ วรรณกรรมเรื่อง กาละเกด นกกระจอก ท้าวคำสอนเลือกคู่ และอินทนิญาณสอนลูก ได้แสดงให้เห็นว่า ความเชื่อในสังคมภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ยึดมั่นใน ลัทธิไสยศาสตร์ มีการเชยสรวงผีบรรพบุรุษ และเล่าเรียนคาถาอาคม นอกจากนี้

ยังมีความเชื่อในหลักคำสอนทางพุทธศาสนาอย่างแน่นแฟ้น เช่น เชื่อในเรื่อง บุญ บาป ชาตินี้ ชาตินั้น และนิยมใช้ชีวิตให้สอดคล้องกับประเพณีทางศาสนา ในค่านิยมวรรณกรรมทั้งสี่เรื่องได้สะท้อนให้เห็นค่านิยมในสังคมภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ยึดมั่นใน บรรพบุรุษ ความกตัญญู การเคารพผู้อาวุโส ยกย่องผู้มีความรู้และความขยันหมั่นเพียร ในด้านเกี่ยวกับสิทธิของสตรี สตรีมีฐานะไม่เท่าเทียมกับบุรุษ ในค่านิยมชาวภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความเชื่อเพื่อเชื่อແຕ່ต่อกันเสมือนญาติระกวมตระกูลเดียวกัน คติธรรมที่ได้จากวรรณกรรมทั้งสี่เรื่องนี้ มี 2 ลักษณะ คือ คติธรรมที่ได้รับอิทธิพลจากคำสอนทางศาสนา เนื่องจากวรรณกรรมหลายเรื่องมีที่มาจากนิทานชาดก ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งในการเผยแพร่พุทธศาสนา จึงมีหลักคติธรรมที่สำคัญว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว บุคคลประกอบกรรมเช่นไรย่อมได้รับผลเช่นนั้น

คติธรรมลักษณะที่สอง คือ คติธรรมที่ยึดถือตามจารีตประเพณี และสังคมนั้นนำมาใช้เป็นหลักการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น หลักการประกอบอาชีพ หลักการเลือกคู่ ฯลฯ

ข้อเสนอแนะ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ เป็นการศึกษาจากเด่นที่เป็นลักษณะร่วมส่วนใหญ่ของวรรณกรรมร้อยกรองภาคตะวันออกเฉียงเหนือเท่านั้น ยังมีสิ่งที่น่าสนใจอีกหลายประการเกี่ยวกับเรื่องนี้ เช่น

1. การวิจารณ์วรรณกรรมแต่ละเรื่องในเชิงสุนทรียศาสตร์ โดยใช้วิธีการอ่านละเอียด (Close reading) ศึกษาถึงจินตนาการ สัญลักษณ์ ภาพพจน์ ส่วนวนโวหารต่าง ๆ
2. ศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรมเรื่องเดียวกันแต่ต่างสำนวน (Version) เช่น กาละเกด สำนวนเวียงจันทน์กับ กาละเกด สำนวนร้อยเอ็ด อินทนิลาณ สำนวนที่ชำระโดย พิฑูร มลิวัลย์ กับสำนวนที่ชำระโดยคนอื่น เช่น พระมหาสาย วงษ์พระดับ ป. 6 และ ชัยสิทธิ์ เศรษฐาบุปผา ว่าต่างกันอย่างไรบ้าง
3. ศึกษาเปรียบเทียบกับวรรณกรรมภาคอื่น ๆ ที่อยู่ใประภทเดียวกัน เช่น วรรณคดีประเภทจักร ๆ วงศ์ ๆ

อนึ่ง ผู้ศึกษารรณกรรมพื้นเมืองของภาคนี้ จะติดขัดในการทำความเข้าใจในภาษาพื้นเมืองอยู่มาก หากไม่เรียนรู้ภาษาถิ่นนั้น และไม่เข้าใจภูมิหลังชีวิตความเป็นอยู่ของสังคมนั้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย